

OYUN VE ÇOCUK

"ÇOCUKLARIN
DİLİ
OYUNDUR."

Oyunun Çocuk Gelişimindeki Rolü

Oyun, çocukların keşfetme isteği ve bir çok duyguyu içinde barındıran bir erken öğrenme aracıdır. Çocuğa deneyimleme imkanı sunarken, aynı zamanda bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel yönden gelişmesini sağlamaktadır. Oyun çocuklar için kendini ifade etmenin en doğal yoludur.

Oyun ile çocuklar sosyal becerilerde gelişirken; zorlukları yenme gücü, problem çözme, empati kurma becerilerini hiçbir zorlama olmadan kendiliğinden deneyim yoluyla kazanır. Özellikle kurallı oyunlarla beraber akranlarıyla daha iyi iletişim kurmaya ve akranları arasında kendini konumlandırmaya başlar.

Oynadığı oyunla kabul edilen ve desteklenen çocuğun özgüveni gelişir, benlik algısı güçlenir.

Oyunlar aynı zamanda çocuk ve anne-baba arasındaki ilişkiyi de güçlendirir. Bu açıdan da ilişkiyi güçlendirmek, çocukların iç dünyalarına inebilmek ve onları daha yakından tanıyabilmek, güçlü yönlerini keşfetmelerine yardımcı olmak ve onları desteklemek için oyun mutlaka temel bir araç olarak kullanılmadır.

OYUN TÜRLERİ NELERDİR? OYUN TÜRLERİNİ BİLMEK NEDEN ÖNEMLİDİR?

Oyun türlerini bilmek çok önemlidir. Farklı durumlar için farklı oyun türlerini seçebiliriz. Bu oyunları oynayarak, hem anne-baba olarak çocuğumuzla bağ kurabilir hem de çocuğa duygularını yönetmeyi öğretip, korkularını ve kaygılarını yenmesini sağlayabiliriz.

SEMBOLİK OYUNLAR: Çocuklar sembolik oyunlar sayesinde korkularını yenebilir. Örneğin, bir yangın çıktı ve yangından dolayı çocuk korkuyor. Çocuğa korkusunu yenmesi konusunda nasıl yardımcı olabiliriz? Ertesi gün bir itfaiye oyunu oynayabiliriz. Beraber bir ateş söndürebiliriz. Çocuğun köpek korkusu var ise sembolik oyun oynarız. Anne ya da baba köpek olur, havlar, çocuğu ısırmağa çalışır, çocuk da gülmeye başlar. Ve bu tür oyunları oynadıkça çocuklar korkularını yener.

REGRESYON OYUNU: Çocuk 5-6 yaşındaysa sanki o bebekmiş gibi bakım vermeye başlanıldığında çocuk o bebeklikteki sevgiyi tekrar hisseder. Bunun yanında boğuşma oyunları veya yaratıcı oyunlar var. Yani bu tür oyunlar oynayarak çocuğunuzun duygularını yönetmesine yardımcı olabilirsiniz.

AYRILIK OYUNLARI: Çocukta özellikle ayrılık korkusu varsa bu oyunları oynamak çok önemlidir. Mesela saklambaç, ortadan kaybolup sonra çıkmak vs. Çocuk bu tür oyunlar sırasında şöyle düşünür; "Annem, babam kaybolda da tekrar ortaya çıkıyor." Bu şekilde ayrılık korkusunu yenebilir.

KOŞULLU OYUNLAR: Çocukta güçsüzlük hissi varsa çocuk komutu verir, anne ya da baba çocuğun komutuna göre hareket eder. Çocuk neden sonuç ilişkisi kurarak kendini güçlü hisseder. Mesela çocuk oyunda komutan oluyor. Dur diyor, anne ya da babadan biri duruyor, hareket et diyor, hareket ediyor. Yani çocuk komutu veriyor, anne/ baba yapıyor. Bu şekilde kendisini önemli hissediyor.

GÜÇ TRANSFER OYUNU: Normalde çocuk anne ve babaya göre daha az güçlüdür ve bu durum da çocukta bir güçsüzlük duygusu oluşmuş olabilir. Güç transfer oyunları çocuğun kendini güçlü hissetmesini sağlar. Mesela oyunda anne, baba ve çocuk birlikte bir yere gider, anne ya da babadan biri çocuğa yolu bilmiyorum, beni götürür müsün der ve çocuk arabayı kullanır. Yani çocuk oyunda güçlü hissediyorsa, bir korkusu ve güçsüzlüğü varsa oyunlarda bunu yenebilir.

Sonuç olarak çocuğun hayata karşı bir kaygısı varsa ya da olumsuz bir duygu yaşıyorsa bu oyun türlerini çocuğunuzla oynarsanız, çocuklar bu oyunda o korkularını yenmeye başlıyor. Ne kadar çok oyun oynarsanız, çocuğunuz da o kadar kaygısız büyür.

AZ OYUNCAK MI, ÇOK OYUNCAK MI?

Anne babalardan genellikle duyduğumuz şikayetlerden biri de “ Bir yığın oyuncacı var, hiçbiriyle oynamıyor! Ne yapayım?” Çok oyuncak zararlı mı? Yapılan bir çalışmada çocukların bir kısmı 4 oyuncacı olduğu bir odaya, bir kısmı da 16 oyuncacı olduğu bir odaya konularak gözlemlenmiş. 16 oyuncacı olduğu odada bulunan çocuklar keşif davranışı göstermemiş ve sürekli oyuncak değiştirmiş. 4 oyuncaklı odada olan çocukların oyuncaklarla daha fazla zaman geçirdikleri, keşif davranışları gösterdikleri, dolayısıyla oyuncakların çocukların bilişsel ve motor gelişimine katkı sağladıklarını gözlemlenmiş.

Araştırmada da gördüğümüz üzere fazla oyuncak olan bir odada çocuk hangi oyuncacı odaklanacağını bilemeyebilir ve derinlemesine incelemeler yapamayabilir.

Bu oyuncaklar bir yığın halinde çocuklara verilmemeli, belirli periyotlar halinde (örneğin 2-3 hafta[1]da bir kere) değişim sağlanarak çocuklara sunulmalıdır.

Her zaman oynadığı oyuncak “Aman değişim olması gerekiyormuş!” diyerek kaldırılmamalıdır. Bazı oyuncaklar çocuklar için özel[1]dir. Çözüm çocuklara oyuncak almamak değil, ilgi alanları ve gelişim özelliklerine uygun oyuncaklar almaktır.

Oyuncak miktarını belirlerken çocuklarınızı lütfen gözlemleyin. Her çocuğun ihtiyacı ve dikkat becerileri farklıdır. Eğer oyuncaklarıyla vakit geçiriyor, onlarla oyun kuruyorsa miktarda sıkıntı yoktur. Ama alıp bir köşeye atıp yenisini istiyorsa o zaman dikkat edilmelidir.

Faydalanılan kaynaklar

- 1- Yenimahalle Ram, “Oyunla dikkat becerisi geliştirme”, 2020
- 2- Daley, M, “Kitap okuyan çocuk yetiştirme”, 2020
- 3- Parentwiser uygulaması, Özgür BOLAT
- 4- Doç Dr. Saniye BENCİK KANGAL oyuncak araştırması yazısı